

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Ύλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΕΚΘΕΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Ανεργία για όλους;

Υπάρχει ένα thread στο Reddit #antiwork, που έχει 1,6 εκατ. μέλη και αποτελεί κεντρικό κομμάτι του ανερχόμενου αντι-εργατικού κινήματος. Ξεκίνησε δυναμικά, αλλά εκεί που απογειώθηκε ήταν με το ξέσπασμα της πανδημίας. Το πρώτο, καθολικό, lockdown οδήγησε αρκετούς να επανεξετάσουν προτεραιότητες και αξίες.

Για πολλούς, βέβαια, ήταν ένα σοκ: ήρθαν αντιμέτωποι με τη μοναξιά τους, με την ανυπαρξία προσωπικής ζωής, ήρθαν επίσης αντιμέτωποι με τις προβληματικές σχέσεις που κρύβονταν κάτω από το μπάλωμα της (πραγματικής) έλλειψης χρόνου και του φόρτου εργασίας ή με τις δυσλειτουργικές τους οικογένειες.

Για άλλους, πάλι, το lockdown ήταν μια απελευθερωτική εμπειρία. Όπως διαβάζω, το #antiwork μετράει κατά μέσον όρο 1.500 νέα posts την ημέρα, στα οποία τα μέλη, που αυτοαποκαλούνται «Idlers» (αργόσχολοι), μοιράζονται τις εμπειρίες τους με κακά αφεντικά και ενθαρρύνουν και άλλους να παραιτηθούν.

Όπως το καταλαβαίνω πάντως, το πρόβλημα δεν είναι (μόνο) τα «κακά αφεντικά». Μετά την οικονομική κρίση, υπάρχουν πολλές καλές δουλειές, με «καλά αφεντικά», στις οποίες όμως οι εργαζόμενοι νιώθουν εγκλωβισμένοι· οι επιπτώσεις της κρίσης παγίωσαν δυσχερείς συνθήκες εργασίας: υποστελέχωση και άρα αύξηση φόρτου εργασίας χωρίς επιπλέον αμοιβή, μείωση και «πάγωμα» των (χαμηλών) μισθών, έλλειψη εναλλακτικής επιλογής (δεν υπάρχουν δουλειές) κ.ά.

Θέλω να πω, ένα σωρό ανατροπές εξαιτίας της κρίσης επέφεραν μια καθολική απογοήτευση και ένα τέλος ακόμα και στις ψευδαισθήσεις εκείνες που κινητοποιούν σε έναν εργαζόμενο αυτό που λέμε «δημιουργικό άγχος».

Ακόμη και αν επανέλθουμε σιγά σιγά στους πρότερους ρυθμούς, κάτι έχει αλλάξει ριζικά στον τρόπο που βλέπουμε την εργασία, όχι μόνον οι εργαζόμενοι αλλά και οι εργοδότες – με ό,τι μπορεί να σημαίνει αυτό το τελευταίο.

Το θέμα ωστόσο δεν είναι στενά εργασιακό, οικονομικό. Πολύ πριν από την έλευση της πανδημίας, πολλοί άνθρωποι, και στη χώρα μας, ένιωθαν ότι δουλεύουν πολύ και χωρίς ουσιαστικό λόγο: για να πάρουν ένα ακριβό αυτοκίνητο; Για να φάνε σε ένα ακριβό εστιατόριο; Για να πάνε τα παιδιά τους σε ακριβό σχολείο; Ναι, και για πολλά άλλα ακόμη. Στο τέλος, όμως, αυτό που απομένει είναι ένα έλλειμμα νοήματος. Είναι λες και οι εξωτερικές συγκυρίες (οικονομική κρίση, πανδημία) να επιβεβαιώσαν μια εσωτερική αγωνία: ο χρόνος φεύγει και χάνεται και εμείς, όπως ζούμε, τον βιώνουμε μονάχα ως παράγοντα φθοράς.

Κάτι έχουμε πάρει πολύ λάθος και αυτή η σκέψη μάς τρώει τα σωθικά χρόνια τώρα...

Εφ. Καθημερινή, Ηλίας Μαγκλίνης 15.01.2022

Κείμενο 2

Μπάρτλεμπυ, ο γραφιάς

Εισαγωγικό σημείωμα: το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα του διηγήματος Μπάρτλεμπυ, ο γραφιάς, του Αμερικανού λογοτέχνη Χέρμαν Μέλβιλ -διήγημα στο οποίο κρύβεται ο πιο μελαγχολικός και αινιγματικός χαρακτήρας της παγκόσμιας λογοτεχνίας, γραμμένο το 1853 . Θεωρείται σαν το καλύτερο διήγημά του. Στο διήγημα ένας δικηγόρος – ο αφηγητής της ιστορίας – διατηρεί στην Γουώλ Στρητ ένα γραφείο σύνταξης νομικών εγγράφων και απασχολεί για αυτό το σκοπό, της αντιγραφής των εγγράφων δύο υπαλλήλους. Όταν βάζει μια αγγελία για την πρόσληψη ενός ακόμα υπαλλήλου, εμφανίζεται ο Μπάρτλεμπυ ο οποίος και παίρνει τη θέση. Ο Μπάρτλεμπυ δούλευε ακούραστα όσες ώρες χρειαζόταν, και ήταν αφοσιωμένος μόνο στη δουλειά του. Όταν κάποια στιγμή ο δικηγόρος του ζήτησε να βοηθήσει στην αντιπαραβολή κάποιων εγγράφων ο Μπάρτλεμπυ απάντησε με το περίφημο τώρα πια: «Θα προτιμούσα όχι».

[...] Ο Μπάρτλεμπυ διεκπεραίωνε μια εκπληκτική ποσότητα γραφικής δουλειάς. Σαν ένας άνθρωπος λιμασμένος από καιρό να αντιγράψει, έτσι και αυτός κατάπινε λαίμαργα τα έγγραφά μου. Δεν του έμενε καιρός ούτε να χωνέψει. Νύχτα και μέρα δεν σήκωνε κεφάλι αντιγράφοντας με το φως της ημέρας και κάτω από το φως των κεριών. Θα ήμουν πανευτυχής με την επίδοσή του, αν είχε δείξει κάποια σημεία ευφροσύνης με τη δουλειά του. Αντιθέτως, όμως, εκείνος συνέχιζε να γράφει σιωπηλά, άχρωμα, μηχανικά.

Αποτελεί βεβαίως αναπόσπαστο μέρος των καθηκόντων ενός γραφιά η αντιπαραβολή των αντιγράφων λέξη προς λέξη με το πρωτότυπο. Σε ένα γραφείο που διαθέτει περισσότερους γραφιάδες υπάρχει αμοιβαία βοήθεια σε αυτόν τον έλεγχο. Ο ένας διαβάζει το αντίγραφο και ο άλλος παρακολουθεί το πρωτότυπο. Πρόκειται για μια απασχόληση εξαιρετικά μονότονη, ανιαρή και που προκαλεί υπνηλία. Φαντάζομαι ότι για ορισμένες πληθωρικές ιδιοσυγκρασίες θα πρέπει να είναι κάτι εντελώς αφόρητο. Μου είναι δύσκολο να υποθέσω, παραδείγματος χάριν, ότι ο ποιητής Βύρων θα καθόταν αγόγγυστα στο πλευρό του Μπάρτλεμπυ να αντιπαραβάλλει ένα νομικό έγγραφο πεντακοσίων ας πούμε δυσανάγνωστων σελίδων.

[...] Ένας από τους λόγους που είχα τοποθετήσει τον Μπάρτλεμπυ σε κοντινή απόσταση από μένα ήταν για να προστρέχω στις υπηρεσίες του σε παρόμοιες περιπτώσεις ρουτίνας. Θαρρώ θα πρέπει να ήταν η τρίτη μέρα, αφότου τον προσέλαβα και προτού ακόμα προκύψει οποιαδήποτε ανάγκη να ελέγξω τα γραπτά του, όταν κάλεσα ξαφνικά τον Μπάρτλεμπυ σε βοήθειά μου. Πάνω στη φούρια μου και θεωρώντας ως κάτι φυσικό την άμεση συμμόρφωση στις επιταγές μου, καθόμουν στο γραφείο μου με το κεφάλι σκυμμένο πάνω στο πρωτότυπο χειρόγραφο και το δεξί χέρι τεταμένο κάπως νευρικά να κρατά το αντίγραφο. Σε τρόπο ώστε ως ο Μπάρτλεμπυ ανεδύετο από το κρησφύγετό του να το αρπάξει συνεχίζοντας την εργασία δίχως την παραμικρή χρονοτριβή.

Βρισκόμουν καθισμένος σε αυτήν την στάση, όταν τον φώναξα, εξηγώντας συνοπτικά σε τι ήθελα να με βοηθήσει. Φανταστείτε το ξάφνιασμά μου, για να μη πω την κατάπληξή μου, όταν δίχως διόλου να κινηθεί από την απομόνωσή του, ο Μπάρτλεμπυ αποκρίθηκε με μια αλλόκοτα ήπια και σταθερή φωνή: «Θα προτιμούσα όχι».

Έμεινα για ένα διάστημα καθηλωμένος και άφωνος προσπαθώντας να συμμαζέψω το μυαλό μου. Στην αρχή μου φάνηκε ότι τα αυτιά μου με είχαν γελάσει ή ότι ο Μπάρτλεμπυ είχε εντελώς παρανοήσει το νόημα των λόγων μου. Επανάλαβα την παράκλησή μου με όσο μπορούσα πιο ευδιάκριτη φωνή. Όμως το ίδιο ευδιάκριτα ήρθε απaráλλακτη η απάντησή του: «Θα προτιμούσα όχι».

«Θα προτιμούσες όχι;» επανέλαβα σαν ηχώ, και με μεγάλη ταραχή σηκώθηκα πάνω και διέσχισα το δωμάτιο. «Τι εννοείς; Είσαι μήπως βλαμμένος; Σε χρειάζομαι να με βοηθήσεις να παραβάλω αυτήν εδώ τη σελίδα. Ιδού». Και του την έτεινα στο μέρος του.

«Θα προτιμούσα όχι». Αποκρίθηκε.

Τον κοίταξα καταπρόσωπο. Το πρόσωπό του ήταν ήρεμο, στα γκριζα μάτια του υπήρχε κάτι το αμυδρά γαλήνιο. Ούτε μια υπόνοια ταραχής δεν έλεγε να τον ρυτιδώσει. Αν τυχόν είχα διακρίνει την παραμικρή δυσφορία, οργή, ανυπομονησία ή αναίδεια στη συμπεριφορά του –με άλλα λόγια αν είχα διαπιστώσει πάνω του κάτι κοινότυπα ανθρώπινο- το δίχως άλλο θα τον είχα απολύσει επί τόπου. Όμως έτσι όπως είχαν έρθει τα πράγματα θα ήταν το ίδιο σαν να εκσφενδόνιζα από το παράθυρό μου τη χλωμή, γύψινη προτομή του Κικέρωνα.

ΧΕΡΜΑΝ ΜΕΛΒΙΛΛ, *Μπάρτλεμπυ, ο γραφιάς*, σελ. 24-26, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1980, μτφ. Μένης Κουμανταρέας

Κείμενο 3

Δημόσιοι υπάλληλοι

Το παρακάτω ποίημα του Κ.Γ. Καρυωτάκη ανήκει στη συλλογή «Ελεγεία και «Σάτιρες» (1927), Υπάγεται, ειδικότερα, στην ομάδα των σατιρικών ποιημάτων της συλλογής.

Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν

Σαν στήλες δυο-δυο μες στα γραφεία.

(Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία

κι ο Θάνατος που τους ανανεώνουν).

Κάθονται στις καρέκλες, μουντζουρώνουν

αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία.

«Συν τη παρούση αλληλογραφία
έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν.

Και μονάχα η τιμή τους απομένει,

όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους ,

το βράδυ στις οχτώ, σαν κουρνιασμένοι.

Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους,

σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους

σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Ο συντάκτης του Κειμένου 1 ισχυρίζεται ότι κάτι «έχει πάει λάθος» στον τρόπο που ο άνθρωπος αντιμετωπίζει την εργασία του. Πού στηρίζει τον ισχυρισμό του; Να απαντήσετε περιληπτικά σε ένα κείμενο 70-80 λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Με βάση τα Κείμενα 1 και 2 να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες με τη λέξη Σωστό ή Λάθος. Να τεκμηριώσετε με χωρία του κειμένου.

1. Το lockdown «εγκλώβισε» τους ανθρώπους, αποθαρρύνοντας τους να μοιραστούν τους προβληματισμούς τους.

2. Τα «καλά αφεντικά» δεν αρκούν ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που υπάρχουν στον εργασιακό χώρο.
3. Η κινητοποίηση των ανθρώπων στον εργασιακό τους χώρο πυροδοτείται και από παράγοντες μη βιοποριστικούς.
4. Ο εργοδότης του Μπάρτλεμπυ αισθάνεται απόλυτα ευχαριστημένος με την αφοσίωση του υπαλλήλου του στη δουλειά.
5. Η απουσία συναισθήματος στο πρόσωπο του Μπάρτλεμπυ στο αίτημα του εργοδότη του, τον οδήγησε στην απόλυσή του.

Μονάδες 10

B2.α. Ο συντάκτης του Κειμένου 1 ολοκληρώνει το άρθρο του με τη φράση: «*Κάτι έχουμε πάρει πολύ λάθος και αυτή η σκέψη μάς τρώει τα σωθικά χρόνια τώρα...*» στην οποία χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο καθώς και μεταφορική χρήση του λόγου.

1. Να μετασχηματίσετε τη φράση χρησιμοποιώντας γ' ρηματικό πρόσωπο και καθιστώντας τη λειτουργία της γλώσσας κυριολεκτική.
2. Ποιες αλλαγές παρατηρείτε ως προς το ύφος;

(Μονάδες 8)

B2.β. «... για να πάρουν ένα ακριβό αυτοκίνητο; Για να φάνε σε ένα ακριβό εστιατόριο; Για να πάνε τα παιδιά τους σε ακριβό σχολείο;...» (Κείμενο 1): Να εξηγήσετε τη λειτουργία των ερωτημάτων σε επίπεδο υφολογικό.

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

B3. Στο Κείμενο 2 να εντοπίσετε δύο σημεία στα οποία το ύφος είναι χιουμοριστικό και να τα καταγράψετε. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με την επιλογή αυτή;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Ποια θέση προβάλλεται, στο Κείμενο 3, για όσους εργάζονται στον δημόσιο τομέα; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με στοιχεία από το κείμενο και να γράψεις και την προσωπική σου άποψη σχετικά. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1 «Πολύ πριν από την έλευση της πανδημίας, πολλοί άνθρωποι, και στη χώρα μας, ένιωθαν ότι δουλεύουν πολύ και χωρίς ουσιαστικό λόγο». Ποια πιστεύετε ότι είναι η σχέση του εργαζομένου με την εργασία του σήμερα; Ποια κριτήρια θεωρείτε ότι πρέπει να θέσουν τα νεαρά άτομα, ώστε η επαγγελματική τους επιλογή να επιφέρει σε αυτούς ευτυχία και επιτυχία; Να υποθέσετε ότι το κείμενό σας θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30